

BESLUT

2014-10-27

Dnr: 14/01313 och
1314

SAKEN

Ekot: Debatt inför EU-val, P1, 2014-05-22 och *EU-val 2014: Slutdebatt*, SVT1, 2014-05-23; fråga om opartiskhet

BESLUT

Programmen frias. Granskningsnämnden anser att de inte strider mot kravet på opartiskhet.

PROGRAMMEN

Ekot: Debatt inför EU-val i Sveriges Radio (SR) var en debatt som sändes från Kulturhuset i Stockholm och hade två programledare. Politikerna som deltog var toppkandidaterna från partierna som vid tillfället satt i Europaparlamentet; Moderaterna, Miljöpartiet, Kristdemokraterna, Folkpartiet, Piratpartiet, Centerpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. De diskuterade bland annat EU-krisen, miljö, jämställdhet och migration. Programmet påannonserades med en jingel enligt följande.

(Programledare 1) – De vill bestämma över en halv miljard Européer.
(Programledare 2) – Och kämpar om 20 platser i ett EU-parlament som blir allt mäktigare. (Programledare 1) – Och nu på söndag vill de ha din röst. (Programledare 2) – Men vad vill de göra med den makt som du kan ge till dem. (Programledare 1) – De närmsta timmarna möts partiernas toppnamn i en slutdebatt.

En programledare öppnade programmet i SR med att säga följande.

(Programledare 1) – Och de är här alltså också för att ta del av slutdebatten mellan de åtta toppkandidaterna som representerar partierna som i dag sitter i EU-parlamentet.

EU-val 2014: Slutdebatt var en debatt i Sveriges Television (SVT) där representanterna för partierna i EU-parlamentet debatterade under ledning av två programledare. Programmet hade samma upplägg som debatten i SR och

under två timmar diskuterade och debatterade programledarna och politikerna med varandra. Programmet påannonserades på följande sätt.

(Nyhetsuppläsare) – Ja, på söndag är det val till EU-parlamentet och partiernas toppkandidater har nu samlats för slutdebatt. Förhoppningsvis är den som ännu inte bestämt sig lite klokare om två timmar.

Programledarna öppnade programmet i SVT med att säga följande.

(Programledare 1) – Hej och mycket varmt välkomna till SVT:s stora slutdebatt inför EU-valet. (Programledare 2) – På söndag är det val och såhär i slutspurten har det hettat till rejält i EU debatten. (Programledare 1) – Ja, och det är 20 svenska platser i Europaparlamentet som står på spel och ikväll ska förstanamnen få debattera några av Europas ödesfrågor.

ANMÄLAN

Anmälan anför att Sverigedemokraterna (SD) utestängdes ur debatterna trots att det är ett riksdagsparti. Då SD i flera opinionsundersökningar framstått som Sveriges tredje största parti kunde programmen därför inte anses vara allsidiga enligt anmälan. Det verkade som att det fanns en dold politisk agenda hos de båda programmens redaktioner vilket gjorde programmen partiska.

PROGRAMFÖRETAGENS YTTRANDE

Sveriges Radio

SR anser att programmet överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför bland annat följande.

De politiska partier som bjudits in till såväl *Ekots* utfrågningar som deltagande i slutdebatten var alla representerade i EU-parlamentet sedan valet 2010. Slutdebatten hade tydliga moment av ansvarsutkrävande. Företrädarna skulle kunna ställas till svars, både av varandra och av programledarna, för vad de hade eller inte hade åstadkommit i EU-parlamentet under den gångna mandatperioden. De partier som varit representerade i parlamentet kunde till exempel komma att kritisera varandra för hur de röstat i olika frågor eller agerat på andra sätt. Sådan kritik skulle partier som saknat mandat i parlamentet såsom till exempel SD och Feministiskt initiativ (Fi) ha sluppit. Partiernas förutsättningar i debatten hade därmed blivit olika, vilket sannolikt skulle påverkat den bild som lyssnarna fått av de politiska partierna som ställde upp i valet.

Avgränsningen är därmed helt i linje med de principer för urvalet som SR tillämpat vid tidigare val till såväl parlamentet som till riksdagsvalet. Detta är också väl känt bland partierna och publiken.

Väljarna har genom åren i många fall röstat olika i riksdags- och EU-valen. Representation i riksdagen, eller opinionsmättningsresultat inför riksdagsval, ger naturligtvis inte partier per automatik utrymme i en debatt inför ett val till ett annat parlament där man inte är representerat. Detsamma anser SR måste gälla för EU-parlamentsvalet.

SR vill dock anföra att *Ekot* i nyheter och program, så som i *P1 Morgon* och *Studio Ett*, har bevakat SD i flera andra sammanhang inför EU-valet. *Ekot* har bland annat rapporterat om opinionsmättningsresultat löpande, liksom om SD eventuella samarbeten med olika grupper inom EU-parlamentet. Lyssnarna har således getts möjlighet att ta del av information för att kunna ta ställning i valet.

Sveriges Television

SVT anser att programmet överensstämmer med kravet på opartiskhet och anför bland annat följande.

SVT har sedan länge en grundläggande policy för partiernas deltagande i slutdebatterna inför de nationella politiska valen, alltså riksdagsvalet och valet till EU-parlamentet. Policyn innebär att endast de partier som redan sitter i de parlamentariska församlingarna, riksdagen och EU-parlamentet, inbjuds att delta i slutdebatten. Grundpolicyn har tillämpats utan undantag i 20 år för riksdagsvalen och 15 år för EU-valen. Ett huvudskäl till denna begränsning av deltagandet är att slutdebatten till sitt upplägg och innehåll har en viktig ansvarsutkrävande del, som förutsätter att partierna under den föregående valperioden har haft ett parlamentariskt ansvar att stå till svars för. Det gäller till exempel frågor om partiets faktiska agerande i EU-parlamentet i förhållande till de löften som gavs och partiets ställningstagande i olika omröstningar i europeiska frågor. Att både kunna ställa parlamentariska partier till svars för det som varit och att kräva besked om framtida utfästelser och ambitioner är en grundläggande del i slutdebatterna, vilket varit mycket tydligt i SVT:s policy och planering inför valen 2014. Inför årets EU-val deltog, helt i enlighet med riktlinjerna i SVT:s policy, de åtta partier som var representerade i parlamentet. SD, som inte satt i parlamentet, bevakades på andra sätt inom ramen för nyhets- och samhällsprogrammen. SD:s toppkandidat deltog i en debatt i *Agenda*. Partiledaren Jimmie Åkesson deltog i *Agendas* partiledardebatt under våren om riksdagspartiernas budgetförslag. SD bjöds in till denna debatt mot bakgrund av partiets representation i Sveriges Riksdag. *Agendas* partiledardebatter tar alltid upp även något annat aktuellt ämne än ekonomin, därför innehöll debatten också frågor kopplade till EU-valet.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT och SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen respektive radion (13 § respektive 14 § i sändningstillstånden).

TIDIGARE PRAXIS

När det gäller SVT:s och SR:s bevakning i samband med allmänna val har granskningsnämnden tidigare uttalat att något krav på att alla politiska partier ska behandlas helt likformigt inte kan ställas, utan att denna bevakning till stor del måste kunna få göras utifrån nyhetsmässiga värderingar. I fråga om traditionella valdebatter gäller dock enligt nämndens praxis ett strängare krav på att urvalet av deltagare sker på ett sätt som inte missgynnar något parti. Nämnden har i tre fall fällt valdebattprogram, där inte samtliga partier med representation i den berörda politiska församlingen getts möjlighet att delta (SB 71/99, 72/99 och 157/03).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att de aktuella slutdebatterna i SVT och SR gällde det stundande Europaparlamentsvalet och att de hölls mellan företrädare för de partier som fanns representerade där. Det förhållandet att ett parti utan representation i Europaparlamentet inte gavs tillfälle att medverka i valdebatterna strider inte mot kravet på opartiskhet i SVT:s och SR:s sändningstillstånd.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Ingrid Carlberg, Maria Edström, Leif Hedman och Jan Holmberg efter föredragning av Petter Holmgren.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Petter Holmgren